SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 143/2013-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. marca 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. Š., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. F., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 ObdoV 53/2011 z 24. mája 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. septembra 2012 doručená sťažnosť Ing. J. Š., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 ObdoV 53/2011 z 24. mája 2012 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Z predloženej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka ako žalovaná bola účastníkom konania o určenie vlastníckeho práva k obchodnému podielu spoločnosti H., s. r. o. (ďalej len „spoločnosť“), a neplatnosti právnych úkonov vedeného na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 9 Cbs 164/2004. Krajský súd žalobe vo veci vedenej pod sp. zn. 9 Cbs 164/2004 vyhovel a rozsudkom z 22. januára 2008 určil, že žalobca je výlučným vlastníkom a konateľom spoločnosti, a zároveň určil neplatnosť zmlúv o prevode obchodného podielu a o zriadení záložného práva na časť obchodného podielu spoločnosti. Na odvolanie žalovaných (teda aj sťažovateľky) vec prerokoval najvyšší súd, ktorý svojím rozsudkom sp. zn. 1 Obo 49/2008 z 24. júna 2009 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny. Proti rozhodnutiu najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu podali žalovaní dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že dovolanie žalovaných odmietol.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že po doručení napadnutého uznesenia a následnej konzultácii sťažovateľky s jej právnym zástupcom JUDr. F. sa dozvedela, že «JUDr. A. M. je matkou JUDr. M., ktorá má uzatvorenú Zmluvu o budúcej kúpnej zmluve so spoločnosťou G., s.r.o. týkajúcu sa bytu nachádzajúceho sa v bytovom dome G. v B. Jediným spoločníkom tejto spoločnosti bola spoločnosť C. LTD. Sídlo: L., U. (ďalej len „C.“). Avšak protiprávnym konaním R. Č. žalovaného v prvom rade bol predmetný obchodný podiel prevedený na tretie osoby. V súčasnej dobe je preto podaná na R. Č. a jeho manželku A. Č. podaná obžaloba na Špecializovaný trestný súd v Pezinku pod sp. zn. PK-1T/192012 za obzvlášť závažný trestný čin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4, písm. a) Trestného zákona.

Uvedeným konaním a následným trestným oznámením poškodenej spoločnosti C. ktorej v tom čase bola Ing. J. Š. bolo iniciované vydanie uznesenia prokurátorom Generálnej prokuratúry, ktorým bol zaistený nárok na náhradu škody pre poškodenú spoločnosť C. mimo iné i na bytovom dome G. Týmto došlo k znemožneniu uzatvorenia Kúpnej zmluvy k bytu v prospech JUDr. Ľ. M. mladšej dcére JUDr. A. M. napriek tomu, že už je predmetný bytový dom skolaudovaný. Uvedená skutočnosť by mohla byť dôvodom

pre ktorý, mohla JUDr. A. M. rozhodovať o podanom dovolaní nezaujato, nakoľko je tu daná zaujatosť k účastníkom a to k R. Č. ako aj Ing. J. Š...

Rozhodovanie o dovolaní preto mohlo byť negatívne pre sťažovateľku ovplyvnené aj z dôvodu, že jej dcéra JUDr. Ľ. M. napriek skutočnosti, že zložila zálohu na kúpu bytu pred viac ako dvomi rokmi ešte tento kvôli zablokovaniu majetku nadobudnúť nemohla a kvôli prebiehajúcemu konaniu ani v dohľadnej dobe nenadobudne.».

Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľka dospela k záveru, že napadnutým uznesením bolo porušené jej právo na nestranný súd ako súčasť jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj korešpondujúce právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto žiada, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol nálezom v takomto znení:

„1. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 ObdoV 53/2011 zo dňa 24.05.2012 sa zrušuje pre porušenie práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 a pre porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd a vec mu vracia na ďalšie konanie.

2. Najvyšší súd SR je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko

odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľka svoje námietky porušenia svojho základného práva na nestranný súd odôvodňuje tvrdenými skutočnosťami, ktoré svojou povahou majú vyvolávať objektívne pochybnosti o nestrannosti sudkyne, ktorá sa zúčastnila na rozhodovaní v konaní, ktorého výsledkom je napadnuté rozhodnutie. Sťažovateľka totiž tvrdí, že sudkyňa JUDr. A. M. (ďalej len „menovaná sudkyňa“) „mohla“ byť zaujatá proti sťažovateľke (ako účastníčke napadnutého konania), ako aj ďalšiemu účastníkovi konania z dôvodu, že menovaná sudkyňa má dcéru, ktorá *„zložila zálohu na kúpu nehnuteľnosti“* obchodnej spoločnosti, v ktorej orgánoch vystupovali sťažovateľka, ako aj ďalší účastník napadnutého konania. Vzhľadom na prebiehajúce trestné stíhanie a zaistenie majetku obchodnej spoločnosti sa obchod (kúpa nehnuteľnosti) nerealizoval. Na základe týchto tvrdených skutočností podľa slov sťažovateľky *„mohlo“* byť rozhodovanie menovanej sudkyne *„negatívne ovplyvnené“*. Sama sťažovateľka označuje tieto tvrdené skutočnosti ako dôvody vyvolávajúce *„zaujatosť“* sudkyne *„k účastníkom konania“* (sťažovateľky a ďalšieho účastníka), a tým aj porušenie základného práva na nestranný súd podľa označeného článku ústavy a dohovoru.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že podľa čl. 141 ods. 1 ústavy súdnictvo vykonávajú nezávislé a nestranné súdy.

Článok 144 ods. 1 ústavy ustanovuje, že sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

V zmysle § 15 ods. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov je sudca všeobecného súdu povinný bezodkladne oznámiť skutočnosti, pre ktoré je vylúčený, oznámi to neodkladne predsedovi súdu.

Z uvedeného vyplýva, že v právnom systéme Slovenskej republiky platí prezumpcia nestrannosti súdoch a ich sudcov, pričom ale ide o vyvrátiteľnú domnienku, ktorú môže účastník súdneho konania pred všeobecnými súdmi spochybniť (teda vyvrátiť) vznesením relevantnej námietky zaujatosti, a to procesným postupom podľa Občianskeho súdneho

poriadku alebo Trestného poriadku. Obdobne je stanovená aj povinnosť sudcu, ktorý sa dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, neodkladne to oznámiť predsedovi príslušného súdu. Ide o prípady zakladajúce výnimku z prezumovaného stavu, o ktorých však rozhoduje všeobecný súd. Až uvedené rozhodnutie všeobecného súdu o námietke zaujatosti môže byť predmetom meritórneho rozhodovania (prieskumu) ústavného súdu z hľadiska možného porušenia označených práv sťažovateľky (nestrannosti súdu) v prípadoch, ak účastník konania má naďalej pochybnosť o nezaujatosti konkrétneho sudcu.

Podľa názoru ústavného súdu o odlišnú situáciu ide vtedy, ak sťažovateľ nevyužil, resp. nemohol využiť už opísaný procesný postup, ktorým by spochybnil nestrannosť súdu, resp. sudcu v jeho veci počas trvania konania. Podľa názoru ústavného súdu samotná pochybnosť účastníka konania o nestrannosti súdu (sudcu), ktorý jeho vec prerokoval a rozhodol, ešte sama osebe nie je postačujúca pre vyslovenie porušenia práva na nestranný súd. V okolnostiach posudzovaného prípadu nie je bez významu ani skutočnosť, že menovaná sudkyňa sa necítila byť zaujatá, resp. nemala vedomosť o skutočnostiach, pre ktoré by mala byť vylúčená. Aj napriek sťažovateľkou tvrdenej nemožnosti využiť opísaný procesný postup podľa názoru ústavného súdu nie je prípustné, aby ústavný súd z nedostatku existencie iného procesného postupu (rámca) suploval všeobecný súd a prerokoval námietku zaujatosti vo vzťahu k sudcovi všeobecného súdu ako predbežnú otázku, vec skutkovo posúdil a na ten účel vykonal náležité dokazovanie, prípadne vyhľadával dôkazy. To vyplýva jednak z osobitého postavenia ústavného súdu v rámci sústavy súdov, jeho právomocí vyplývajúcich z ústavy a jeho funkcie.

Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného konštatuje, že námietky sťažovateľky ostali len v rovine nepodložených pochybností. Z dôvodu, že ústavný súd nemá právomoc skutkovo posúdiť namietané skutočnosti vo vzťahu k namietanej sudkyni všeobecného súdu (ako všeobecný súd prvej inštancie), ďalej vychádzajúc z ústavnej prezumpcie nestrannosti súdov a ich sudcov, zo skutočnosti, že menovaná sudkyňa nenamietala svoju predpojatosť, ako aj zo skutočnosti, že sťažovateľka iné dôvody, pre ktoré namieta porušenie svojich označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, neuviedla, ústavný súd dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti jej sťažnosti, a preto ju už pri predbežnom prerokovaní z tohto dôvodu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2013